

NO PAZEMES ŪDENIEM ATKARĪGU SAUSZEMES EKOSISTĒMU VIENOTA APSAIMNIEKOŠANA PĀRROBEŽU GAUJAS-KOIVAS UPJU BASEINĀ

**Jekaterina DEMIDKO¹, Agnese PRIEDE², Krišjānis VALTERS¹, Kristaps CAUNE¹,
Andis KALVĀNS³, Jānis BIKŠE³, Inga RETIĶE^{1,3}**

¹ Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, e-pasts: jekaterina.demidko@lvgmc.lv

² Dabas aizsardzības pārvalde, e-pasts: agnese.priede@daba.gov.lv

³ LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte, e-pasts: andis.kalvans@lu.lv

No pazemes ūdeņiem atkarīgo sauszemes ekosistēmu pastāvēšanu nosaka pazemes ūdeņu pieplūde, tādēļ šādas ekosistēmas nevar tikt aplūkotas atsevišķi no pazemes ūdeņiem. Savukārt pazemes ūdensšķirtņu robežas nesakrīt ar valstu robežām, tādēļ ilgtspējīga pazemes ūdeņu apsaimniekošana iespējama tikai, sadarbojoties iesaistītajām valstīm. Saskaņā ar Ūdens struktūrdirektīvu 2000/60/EK, visa pazemes ūdensobjekta (PŪO – nacionāla līmeņa pazemes ūdeņu apsaimniekošanas vienība) stāvoklis jāpieņem kā slikts, ja saistītās sauszemes ekosistēmas stāvoklis novērtēts kā slikts. Slikta stāvokļa gadījumā jāplāno nacionāla līmeņa pasākumi, lai uzlabotu saistītās sauszemes ekosistēmas un arī visa PŪO stāvokli. Ja PŪO ir klasificējams kā pārrobežu, uzlabošanas pasākumi jāveic, sadarbojoties iesaistītajām valstīm.

Pašlaik Latvija vēl nav izstrādājusi metodiku, kā identificēt un novērtēt no pazemes ūdeņiem atkarīgās sauszemes ekosistēmas, bet šāda metodika ir izstrādāta Igaunijā. Līdzīgi klimatiskie un hidroģeoloģiskie apstākļi ļauj piemērot šo metodiku Latvijas vajadzībām. Interreg Est-Lat projekta “GroundEco” (2018–2020) ietvaros tiks izstrādāta vienota metodika iepriekš minēto ekosistēmu identificēšanai un stāvokļa novērtēšanai.

Projekta aktivitātes iedalītas trīs posmos: (1) informācijas un datu apmaiņas posms, kurā ar aptauju palīdzību tiks identificētas projekta izpildei nepieciešamās datu kopas; (2) vienotas metodikas un konceptuālo modeļu izstrādes posms, kura ietvaros tiks veikti pilotpētījumi un sagatavoti turpmākās apsaimniekošanas modeļi un (3) rekomendāciju izstrādes un rezultātu izplatīšanas posms, kura ietvaros tiks sagatavoti ieteikumi monitoringam, kā arī ar projekta rezultātiem un aktivitātēm publiskos pasākumos (semināri, darbnīca un konferences) tiks iepazīstinātas projekta mērķu grupas (piemēram, ministrijas, pašvaldības, pētniecības un vides aizsardzības institūcijas).

Ņemot vērā, ka Igaunijas izstrādāta metodika ir teorētiska, t.i., nav pārbaudīta praksē, tā tiks aprobēta lauka apstākļos divās pilotteritorijās – Matsi avotu purvā Igaunijā un Kazu lejā (gravā) Latvijā. Plānotie pētījumi ietver veģetācijas un bezmugurkaulnieku sugu sastāva izpēti, sezonālu pazemes ūdeņu līmeņu un ūdens kvalitātes monitoringu (biogēnie elementi, smagie metāli un stabilie ūdens izotopi), pazemes ūdeņu izplūdes vietu identificēšana no attāluma ar termālo

kameru, kas uzstādīta uz drona, kā arī konceptuālo modeļu izstrādi turpmākās šo ekosistēmu apsaimniekošanas vajadzībām.

Ziņojuma sagatavošanu un pētījumu finansē Interreg Est-Lat pārrobežu sadarbības projekts “No pazemes ūdeņiem atkarīgu ekosistēmu vienota apsaimniekošana Gaujas-Koivas upju baseinā (GroundEco)” (Est-Lat62).